

W latach 2007-2008 wynik budżetu Miasta był dodatni, ale zwiększający się corocznie zakres rzeczowy zadań Miasta oraz konieczność angażowania środków własnych w realizację przedsięwzięć z udziałem funduszy unijnych powodowała konieczność zaciągania kredytów i pożyczek na ich finansowanie. W latach 2001-2007 Miasto Poznań wyemitowało 7 serii obligacji komunalnych na łączną kwotę 785 mln zł. Ostatnia z nich została wykupiona w grudniu 2012 r. Obligacje te zostały wprowadzone do obrotu na Centralnej Tabeli Ofert. Przychody z emisji zostały przeznaczone na finansowanie inwestycji komunalnych.

6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

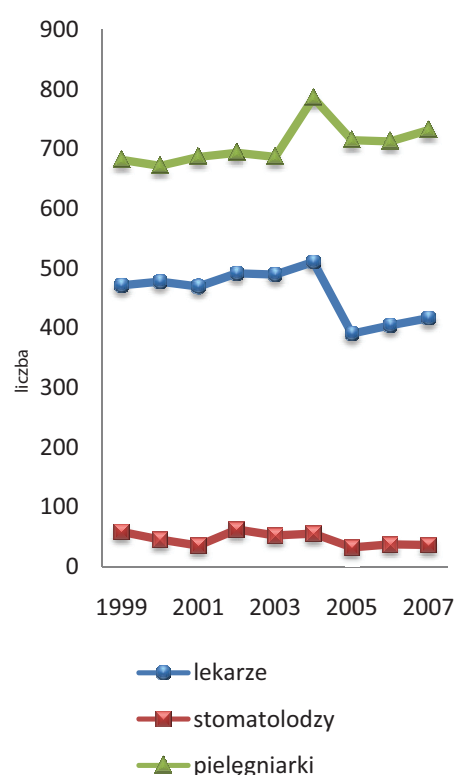
Poznań jako ośrodek wysokospecjalistycznych usług medycznych zajmuje znaczącą pozycję w kraju. W mieście działa 19 szpitali cywilnych – w tym pięć klinicznych i pięć prywatnych z 5,4 tys. łóżek. Na 10 tys. mieszkańców przypada 98 łóżek, tj. dwukrotnie więcej niż w województwie wielkopolskim i Polsce. Bazę lecznictwa zamkniętego uzupełniają dwa „resortowe” szpitale (MON oraz MSWiA) oraz dwa zakłady opiekuńczo-lecznicze, które dysponują 214 miejscami. Szpitale poznańskie mają znaczenie ponadlokalne, gdyż hospitalizowani są tu mieszkańcy nie tylko regionu, ale i kraju. Poznańskie szpitale należą do najnowocześniejszych polskich ośrodków leczenia nowotworów, kardiologii, ortopedii (jeden ośrodek w zachodniej Polsce), laryngologii, opieki paliatywnej (pierwszy w Polsce, a czwarty w Europie ośrodek opieki paliatywnej), genetyki klinicznej i neonatologii. Rocznie leczy się w nich ponad 250 tys. osób. Przeciętny chory przebywa w szpitalu 5 dni.

Baza lecznictwa szpitalnego jest zróżnicowana. Oprócz nowoczesnego szpitala miejskiego przy ul. Szwajcarskiej i zmodernizowanych w ostatnich latach oddziałów szpitalnych, w mieście działają także szpitale mieszczące się w starych budynkach, pobudowanych w ubiegłym wieku i nieprzystosowanych do współczesnych standardów lecznictwa. Zróżnicowane jest także wyposażenie szpitali w nowoczesny sprzęt medyczny. W ramach przygotowań do organizacji EURO 2012 powstał nowy oddział zakaźny w szpitalu przy ul. Szwajcarskiej.

280 placówek w Poznaniu zajmuje się ambulatoryjną opieką medyczną. Rocznie udzielają one prawie 5,2 mln porad, w tym ponad 90% stanowią porady lekarskie (około połowa to porady specjalistyczne). W mieście funkcjonują dwa pogotowia ratunkowe udzielające rocznie pomocy 55 tys. chorym.

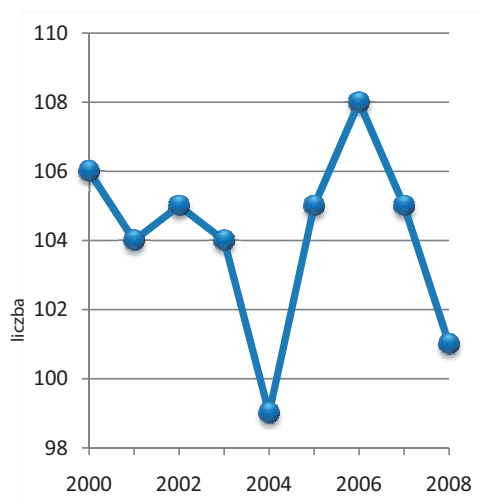
Leczeniem poznaniaków zajmuje się 2,3 tys. lekarzy (42 na 10 tys. osób), 2 tys. dentystów (3,6 na 10 tys. osób) oraz 4,1 tys. pielęgniarek (73 na 10 tys. osób). Około 75% lekarzy stanowią specjaliści, głównie w zakresie chorób wewnętrznych, pediatrii, ginekologii i położnictwa oraz chirurgii. Spośród nich 60% posiada specjalizację II stopnia.

**Personel medyczny w Poznaniu
na 100 tys. mieszkańców
w latach 1999 - 2007**

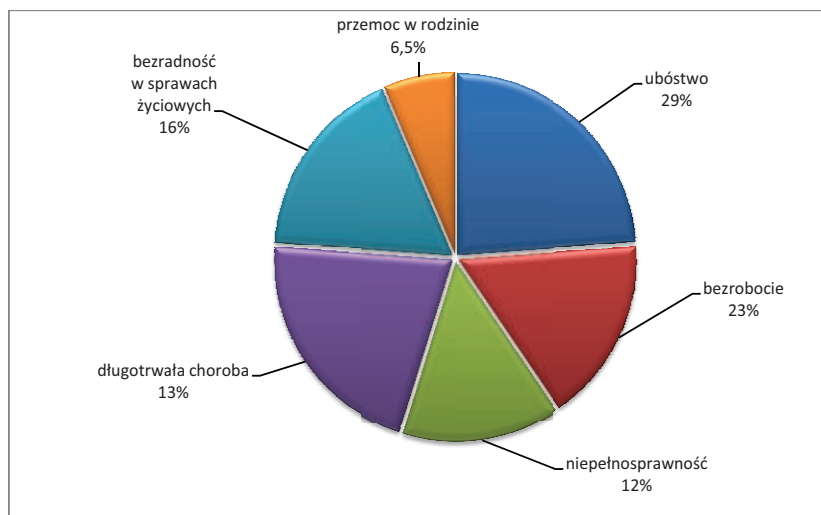
Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości,
Wydział Rozwoju Miasta UMP

**Mieszkańcy na 1 łóżko szpitalne
w Poznaniu w latach 2000 - 2008**

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

**Główne przyczyny korzystania z pomocy społecznej w Poznaniu
w 2008 roku**

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

Konkluzje strategiczne:

Poznańska służba zdrowia dysponuje rozbudowaną bazą leczenia zamkniętego i otwartego, z której część wymaga modernizacji.

Kierunkowe działania na rzecz poprawy zdrowia obejmują:

- profilaktykę zachorowalności na choroby społeczne i cywilizacyjne,
- promocję świadomości indywidualnej odpowiedzialności za własne zdrowie,
- dostęp do świadczeń zdrowotnych i socjalnych adekwatnych do potrzeb mieszkańców.

W zakresie pomocy społecznej wskazuje się kierunki działań:

- na rzecz wzmocnienia rodziny w funkcji opieki nad dziećmi i ich wychowania,
- wsparcie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych w kwestii ich funkcjonowania w środowisku poprzez rozwój środowiskowych domów samopomocy, grup wsparcia, poradnictwa oraz niwelację barier architektonicznych w budynkach miejskich i mieszkalnych,
- kontynuację pomocy na rzecz osób bezdomnych i wykluczonych społecznie.

Wyniki badań przeprowadzonych przez francuską Grupę Badawczą Servier pokazały, że głównymi zagrożeniami dla zdrowia poznańników jest wysoka zawartość cholesterolu we krwi, nadciśnienie tętnicze, nadwaga oraz palenie tytoniu. Poważnym problemem jest brak aktywności w życiu codziennym – jedynie co czwarta osoba deklaruje wykonywanie regularnych ćwiczeń.

Miasto Poznań finansuje liczne programy prozdrowotne, takie jak: profilaktyka onkologiczna, kardiologiczna, osteoporozy, próchnicy, palenia tytoniu, wad postawy czy przeciwdziałania narkomanii, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W 2008 r. Miasto przeznaczyło na działania o charakterze profilaktycznym i promującym zdrowie blisko 15 mln zł.

Pomoc społeczna skierowana jest do osób ubogich, wyalienowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz starszych. Rocznie korzysta z niej ok. 4% mieszkańców Poznania. Blisko połowa z nich to osoby samotne. Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej były: długotrwała lub ciężka choroba (6,1 tys. rodzin), ubóstwo (5,2 tys. rodzin), niepełnosprawność (4,1 tys. rodzin), bezrobocie (3,3 tys. rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (2,8 tys. rodzin), przemoc w rodzinie (821 rodzin).

W Poznaniu funkcjonuje 35 placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży (w tym 2 domy dziecka, 3 ośrodki socjalizacyjno-interwencyjne oraz 5 rodzinnych domów dziecka), 7 domów pomocy społecznej, 8 ośrodków wsparcia, 2 ośrodki adopcyjno-opiekuńcze i ośrodek adopcyjno-mediacyjny, 9 domów dla osób bezdomnych i uzależnionych, 2 domy samotnej matki. Ich działalność jest finansowana lub dotowana z budżetu Miasta. W placówkach tych przebywa na stałe 2 tys. pensjonariuszy: samotnych i przewlekłe somatycznie chorych, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzieci i młodzieży z problemami wychowawczymi oraz nieposiadających rodziców naturalnych. Dwie trzecie z nich to osoby starsze powyżej 74. roku życia.

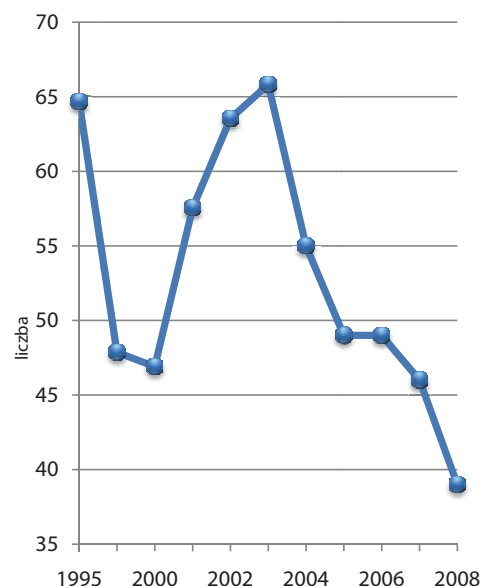
Połowa pensjonariuszy DPS-ów wymaga stałej opieki pielęgniarzkiej, z czego 1/4 wcale nie opuszcza łóżek. W Poznaniu brakuje wystarczającej liczby miejsc w domach pomocy społecznej dla osób starszych i przewlekłe somatycznie chorych. Istnieje także potrzeba utworzenia placówki pełniącej funkcję młodzieżowego ośrodka wychowawczego. W mieście działają dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze dziennego wsparcia: miejskie Centrum

Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży oraz Dom Młodzieży prowadzony przez Towarzystwo Salezjańskie pod wezwaniem św. Wojciecha, a także 7 świetlic środowiskowych działających przy fundacjach, stowarzyszeniach i parafiach oraz 17 świetlic socjoterapeutycznych.

Według ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, ponad 16% poznaniaków to osoby niepełnosprawne (93 tys.), w większości z orzeczoną grupą inwalidztwa. Spośród 2,7 tys. niepełnosprawnych dzieci ponad 430 zostało objętych opieką przedszkolną. Dzieci i młodzież o zróżnicowanym stopniu niepełnosprawności kształcą się w 47 szkołach specjalnych wszystkich stopni²⁴ oraz w oddziałach alternatywnych zorganizowanych w szkołach ogólnodostępnych²⁵. Na terenie Poznania dla osób niepełnosprawnych organizowane są stałe zajęcia rekreacyjno-rehabilitacyjne oraz różnego rodzaju olimpiady, turnieje i imprezy sportowe, warsztaty terapii zajęciowej, turnusy rehabilitacyjne. Osoby niepełnosprawne muszą przezwyciężać wiele barier architektonicznych zarówno w przestrzeni publicznej, jak i budynkach mieszkalnych, szczególnie starszych.

Według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w Poznaniu jest 368 bezdomnych. Szacuje się jednak, że problem ten dotyczy ponad 4-krotnie większą liczbę osób. Jedynie część z nich korzysta z pomocy ośrodków dla bezdomnych. Miasto Poznań prowadzi Ośrodek dla Bezdomnych Michałowo oraz przekazuje dotacje finansowe organizacjom pozarządowym i zgromadzeniom zakonnym, które udzielają pomocy osobom bezdomnym (dziennie blisko 700 osobom potrzebującym). W Poznaniu działa Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka” będąca jedną z największych w Polsce organizacji pozarządowych specjalizujących się w pomocy osobom bezdomnym, długotrwale bezrobotnym, alkoholikom i narkomanom po terapii, jak również byłym więźniom i uchodźcom²⁶.

Korzystający z pomocy społecznej w Poznaniu na 1000 mieszkańców w latach 1995 - 2008

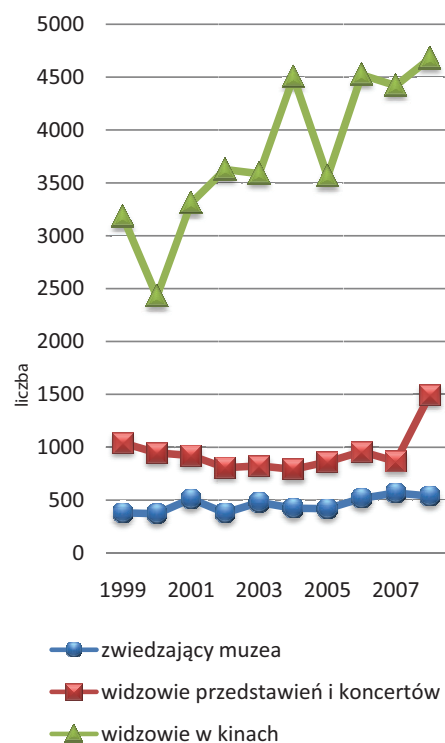
Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

7. Kultura i zabytki

Poznań jest jednym z ważniejszych ośrodków kulturalnych kraju charakteryzującym się dużą dynamiką i różnorodnością życia artystycznego. Rytm działań kulturalnych wyznaczają stałe imprezy, takie jak: Festiwal Polskiej Muzyki Współczesnej „Poznańska Wiosna Muzyczna”, Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Malta”, Międzynarodowe Biennale Tańca Współczesnego i Warsztaty Tańca Współczesnego, Międzynarodowy Festiwal Chórów Uniwersyteckich „Universitas Cantat”, Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Maski”, Międzynarodowy Listopad Poetycki, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Słowa „Verba Sacra”.

Najważniejszą imprezą kulturalną są organizowane co 4 lata Międzynarodowe Konkursy Skrzypcowe oraz Lutnicze im. Henryka Wieniawskiego. Coraz większe znaczenie zaczyna odgrywać w Poznaniu muzyka dawna. W 1998 r. powstał „Festiwal Muzyki Dawnej – Persona Grata”, a w 2005 r. zainicjowano Festiwal Barokowych Smyczków i Strun, którego gospodarzem jest orkiestra festiwalowa „Arte de Sounatori”, będąca jednym z najciekawszych zespołów na europejskiej scenie muzyki dawnej ostatnich lat. Poznań jest również bardzo prężnym ośrodkiem teatru alternatywnego. Organizuje takie prestiżowe międzynarodowe festiwale teatru alternatywnego, jak „Malta” i „Maski”. W Poznaniu odbywa się także Międzynarodowy Festiwal Filmów Młodego Widza „Ale Kino!”. Jest to jedyny festiwal w kraju

Frekwencja w wybranych instytucjach kulturalnych w Poznaniu

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

²⁴ Uczniowie ci stanowią blisko 4% ogólnej liczby uczniów uczęszczających do poznańskich szkół.

²⁵ W szkołach podstawowych ogólnodostępnych zorganizowano 89 oddziałów alternatywnych.

²⁶ Obecnie „Barka” realizuje sześć programów: wspólnoty, edukacja, zatrudnienie, mieszkalnictwo, współpraca (z organizacjami pozarządowymi i międzynarodowymi) oraz partnerstwo w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.

Konkluzje strategiczne:

Poznańska kultura pod względem instytucjonalnym, organizacyjnym, zakresu i różnorodności wydarzeń i działań jest dobrze rozwinięta.

Kluczowymi kwestiami dla dalszego rozwoju kultury jest jej upowszechnianie i edukacja.

Przekształcenia programowe i organizacyjne instytucji kultury winny dokonywać się przez: rozbudowę i modernizację infrastruktury, wzrost efektywności, umiędzynarodowienie, budowanie prestiżu.

Aktywność artystyczna środowiska poznańskiego wyróżnia Miasto w kraju i za granicą w wybranych dziedzinach, np.: chóralistyki, wiolinistyki, teatrów alternatywnych i tańca współczesnego.

Wyzwaniem dla rozwoju kultury jest tworzenie dla niej przestrzeni w postaci nowych obiektów i instytucji (np. Centrum Turystyki Kulturowej TRAKT, Nowa/Stara Gazownia, Galeria/Muzeum Sztuki Współczesnej).

Kultura służyć winna budowie i utrwalaniu tożsamości poznaniaków poprzez upowszechnianie tradycji historycznych i kulturowych miasta.

poświęcony sztuce filmowej dla dzieci i młodzieży. Ideą Międzynarodowego Festiwalu Filmowego „Off Cinema” jest natomiast prezentacja i promocja kina niezależnego. W 2007 r. zapoczątkowano nowe projekty dialogu międzykulturowego i międzynarodowego w dziedzinie muzyki – Tzadik Poznań Festiwal, Nostalgia Festiwal, w dziedzinie teatru – Europejskie Spotkania Teatralne „Bliscy Nieznajomi” oraz w dziedzinie plastyki – „Azja – Europa Mediation”.

Co roku organizowane są w Poznaniu także liczne imprezy związane z edukacją kulturalną i artystyczną oraz kilkadziesiąt imprez masowych. Nieprzerwany ciąg przedsięwzięć kulturalnych zapewnia w Poznaniu ponad 80 instytucji kulturalnych: 9 teatrów i instytucji muzycznych dysponujących ponad 3 tys. miejsc, około 50 galerii i 21 placówek muzealnych.²⁷ Do najważniejszych należą: Teatr Polski, Teatr Nowy im. Tadeusza Łomnickiego, Teatr Ósmego Dnia, Teatr Animacji, Teatr Wielki, Teatr Muzyczny, Estrada Poznańska, Polski Teatr Tańca, Filharmonia Poznańska im. Tadeusza Szelińskiego, Orkiestra Kameralna Polskiego Radia Amadeus, Chór Chłopięcy i Męski Poznańskiej Filharmonii w Poznaniu „Poznańskie Słowiki”, Poznański Chór Chłopięcy, Chór Katedralny, Galeria Miejska Arsenał, Centrum Kultury Zamek. Poznańskie teatry i instytucje muzyczne dają rocznie ponad 2 tys. przedstawień i koncertów dla blisko 0,5 mln widzów, a placówki muzealne, prezentujące łącznie 300 tys. eksponatów, odwiedza rocznie ponad 300 tys. osób. Znaczącym problemem Poznania jest brak własnej sceny tak kulturotwórczych zespołów, jak: Polski Teatr Tańca, Orkiestra Kameralna Amadeus i poznańskie teatry alternatywne – Teatr Biuro Podróży, Teatr Strefa Ciszy, Teatr Usta Usta, Orkiestra Kameralna Polskiego Radia Amadeus oraz nieodpowiadająca współczesnym standardom siedziba Teatru Muzycznego.

W Poznaniu pod koniec 2008 r. funkcjonowało 12 kin, w tym 4 multiplexy kinowe: Kinopolis, Multikino51 i Multikino Stary Browar oraz Cinema City (dwa ostatnie z trójwymiarowym kinem IMAX). Dysponują one 15,2 tys. miejsc na widowni. Statystyczny poznanianin odwiedza kino ponad 4 razy w roku, statystyczny Polak – 0,9 raza. Niebawem zostanie otwarty w centrum handlowo-rozrywkowym Galeria Malta multiplex kinowy sieci Multikino, który będzie liczył 10 sal dla 2 tys. widzów. Od września działa także w Poznaniu trzecie w Polsce unikalne kino 5D Extreme, zlokalizowane w galerii Green Point.

Największą biblioteką Poznania, a jednocześnie najstarszą biblioteką publiczną w kraju, jest Biblioteka Raczyńskich skupiająca 57 placówek miejskich, w tym 49 filii bibliotecznych (19 dla dorosłych, 12 dla dzieci i 18 łącznych). Na koniec 2008 r. stan księgozbioru obejmował 1,5 mln woluminów. Bibliotekę odwiedziło prawie 90 tys. osób, którym udostępniono 2 mln pozycji. W 2009 roku biblioteka uzyskała środki unijne na rozbudowę gmachu przy pl. Wolności.

Poznań posiada liczne zabytki budownictwa świeckiego i sakralnego, reprezentujące wszystkie style i epoki historyczne – od wczesnośredniowiecznych do secesji i modernizmu. Ogółem na terenie Poznania znajdują się 473 zabytki (m.in.: 35 kościołów i kaplic, 11 klasztorów, 18 fortów zewnętrznych będących pozostałościami fortyfikacji pruskich z XIX w., 11 obiektów stanowiących pozostałości średniowiecznych murów miejskich). W grudniu 2008 r. Stare Miasto zostało uznane za „Pomnik Historii”. Oczekuje się, że uzyskanie tego miana ułatwi pozyskiwanie środków na szczególną ochronę najcenniejszych zabytków. Najbardziej zagrożone i najcenniejsze obiekty zabytkowe Poznania poddawane są corocznym pracom remontowo-konserwatorskim i badaniom archeologicznym (m.in. na Ostrowie Tumskim,

²⁷ Baza muzealna jest zbyt mała i przestarzała, brak miejsca na eksponowanie i przechowywanie często bogatych i unikatowych zbiorów (przykładem może być Muzeum Instrumentów Muzycznych – jedna z najbardziej liczących się placówek).

gdzie w 2007 r. potwierdzono istnienie zespołu rezydencjalno-sakralnego pierwszych Piastów). Cennymi inicjatywami są: projekt restytucji zamku królewskiego na Wzgórzu Przemysła oraz utworzenie „Traktu Królewsko-Cesarskiego w Poznaniu” prezentującego historię rozwoju miasta od grodu pierwszych Piastów, poprzez średniowiecze i nowożytność po współczesność. Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego, które powstanie na Śródcie, promować będzie za pomocą nowoczesnych środków przekazu naszą najważniejszą wartość historyczną udokumentowane miejsce początków państwa polskiego. Na realizację tego projektu Miasto Poznań uzyskało znaczące dofinansowanie z funduszy unijnych.

Mapę turystyczną miasta, obok zabytków historycznych, wyznaczają także dzieła sztuki współczesnej prezentowane w galeriach sztuki oraz na terenie miasta. W Poznaniu można oglądać także dzieła tak znanych współczesnych artystów, jak: Alessandro Mendini, Mr. Kozouzu, Leon Tarasiewicz, Heinz Mack, Bazyli Wojtowicz, Jerzy Sobociński, Jan Berdyszak, Andrzej Banachowicz, Józef Murlewski czy Magdalena Abakanowicz. Wyeksponowane na Cytadeli rzeźby M. Abakanowicz mogłyby stać się zaczątkiem budowy w tym miejscu Centrum Sztuki Nowoczesnej. Od 2005 r. Wielkopolskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych realizuje w Poznaniu projekt „Miasto Sztuki”, dzięki któremu dzieła współczesnych artystów są eksponowane w przestrzeni publicznej.

W mieście znajdują się także nowoczesne gmachy o unikatowej architekturze, np. industrialne Centrum Handlu, Biznesu i Sztuki „Stary Browar”, które uzyskało tytuł „Najlepsze Centrum Handlowe na Świecie”, oraz Aula Nova – sala koncertowa Akademii Muzycznej. Zapowiadane są ponadto nowe projekty autorstwa architektów światowej klasy, takich jak Claudio Silvestrin i Daniel Liebeskind. Popularność sztuki nowoczesnej w mieście potwierdził sukces zorganizowanego w 2008 r. I Międzynarodowego Biennale Sztuki Współczesnej „Mediations Biennale”, którego ideą jest dialog między kulturami świata.

8. Gospodarka przestrzenna

Powierzchnia miasta wynosi 261,8 km², co daje Poznaniowi 6. pozycję wśród dużych polskich miast (po Warszawie, Łodzi, Krakowie, Wrocławiu i Gdańsku). 43% jego powierzchni stanowią tereny zabudowane, natomiast 48% zajmują użytki rolne, tereny leśne oraz tereny zielone. Struktura własnościowa przedstawia się następująco: grunty komunalne (37%), prywatne (36%) oraz Skarbu Państwa (27%). Miasto posiada duże możliwości rozwojowe na terenach użytków rolnych od IV do VI klasy bonitacyjnej gleb.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta ukształtowała się w nawiązaniu do naturalnych warunków dolin rzek Warty i Cybiny. Dolina rzeki Warty stanowi korytarz ekologiczny o randze krajowej oraz jednocześnie jeden z elementów europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Od północy, wschodu i południa Poznań sąsiaduje z kompleksami leśnymi, które – wraz z Jeziorem Kierskim z zachodu i Jeziorem Swarzędzkim od wschodu – stanowią naturalne zakończenie struktur urbanistycznych i cenne tereny rekreacyjne.

W przestrzeni Poznania wyróżnia się trzy podstawowe strefy zróżnicowane funkcjonalnie: śródmiejską (intensywnego zagospodarowania usługowego), pośrednią (intensywnego zagospodarowania mieszkaniowego i produkcyjnego) i peryferyjną (ekstensywnego zagospodarowania rolniczego i mieszkaniowego oraz rejonów aktywności gospodarczej). W strukturach przestrzennych centrum miasta oraz Jeżyc, Łazarza i Wildy – rejonów z zabytkową zabudową secesyjną – zachowały się atrakcyjne elementy

Konkluzje strategiczne:

Istotną determinantą zmian zachodzących w przestrzeni miasta jest wpływ mieszkańców z jego centrum do sfery podmiejskiej, w związku z tym należy zintensyfikować działania nad stworzeniem odpowiedniej oferty dla osób chcących zamieszkać w Poznaniu.

Poznań powinien intensyfikować działania na rzecz podniesienia atrakcyjności przestrzeni (w tym zwłaszcza centrum miasta) poprzez zagospodarowanie terenów poprzemysłowych oraz wykorzystanie warunków naturalnych (np. doliny rzeki Warty).

Mając na uwadze zróżnicowanie funkcjonalne przestrzeni miasta, za wskazane należy uznać dbanie o właściwe zagospodarowanie osiedli.

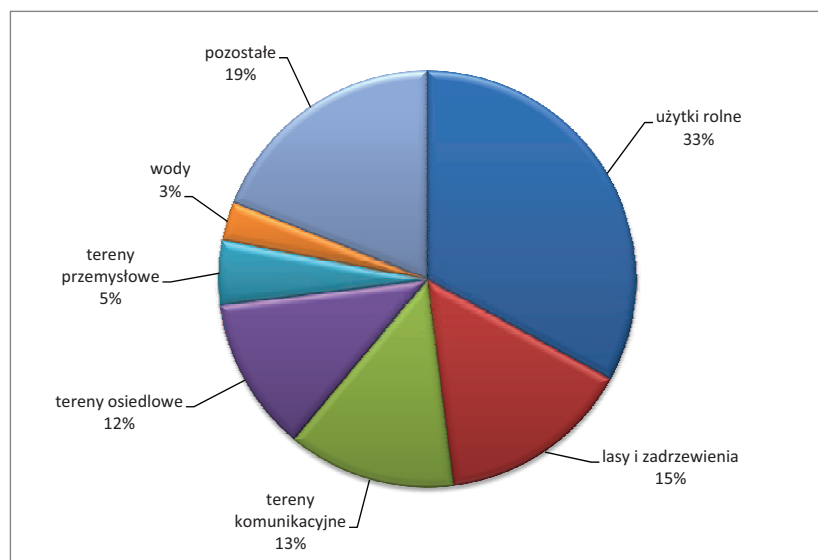
przestrzeni publicznych, takich jak ulice i place o indywidualnym charakterze, nadające tym obszarom odrębność, swoisty klimat i charakter. Z kolei wybudowane w latach 60. do 80. duże modernistyczne osiedla mieszkaniowe na Ratajach, Winogradach, Piątkowie i Grunwaldzie stanowią przykład budownictwa monokulturowego, bez różnorodności funkcjonalnej.

Centrum miasta traci swoją funkcję miastotwórczą na rzecz obszarów peryferyjnych, na których powstają nowe kompleksy usługowo-rekreacyjno-kulturalne, centra handlowe oraz nowe małe osiedla mieszkaniowe. Badania socjologiczne pokazują, że śródmieście traci także atrakcyjność jako miejsce zamieszkania. Miasto Poznań rozpoczęło realizację miejskiego programu rewitalizacji²⁸ na terenach wymagających publicznego wsparcia a także projektu „Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu”, którego oś wyznaczają najbardziej wartościowe, atrakcyjne kulturowo i historycznie obszary oraz obiekty w centrum miasta.

W mieście znajdują się niezagospodarowane zabytkowe tereny poprzemysłowe, takie jak teren starej rzeźni czy starej gazowni. Przykład byłego browaru Hüggera przy ul. Krakowskiej, w którym powstało Centrum Handlu, Kultury i Sztuki Stary Browar o powierzchni ponad 120 tys. m² pokazuje, że obiekty te mogą być z powodzeniem wykorzystane. Niezagospodarowana jest także przestrzeń wokół rzeki Warty, która powinna pełnić funkcję rekreacyjno-turystyczną.

Politykę przestrzenną Poznania określa uaktualnione w 2008 r. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Poznania, w którym określone zostały kierunki rozwoju gospodarki przestrzennej. Stanowią one wytyczne do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Uchwalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązują dla 26% powierzchni miasta, a dla 35% są w opracowaniu.

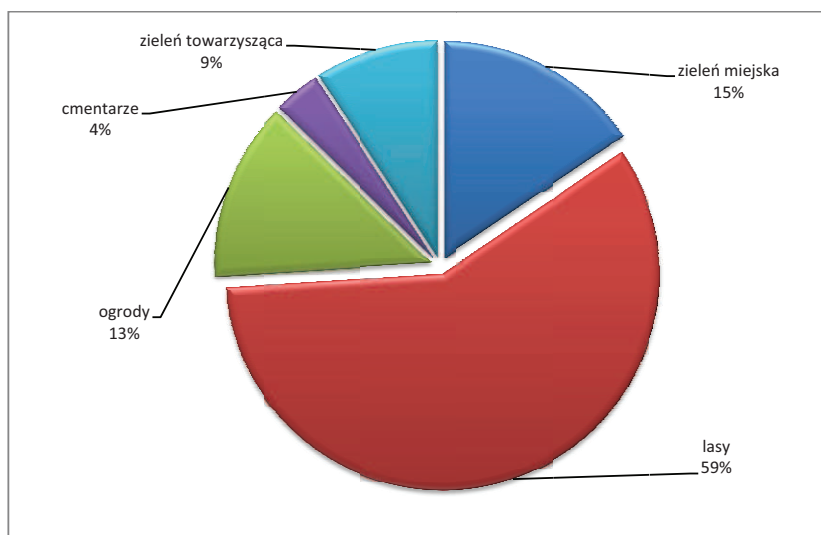
Struktura powierzchni Poznania w 2008 roku

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

²⁸ Celem Miejskiego Programu Rewitalizacji jest poprawa warunków mieszkaniowych osób mieszkających na obszarach słabych ekonomicznie i z poważnymi problemami społecznymi, ochrona poznańskiego dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz ochrona środowiska naturalnego, w tym zachowanie terenów zieleni.

Struktura terenów zielonych w Poznaniu w 2008 roku

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

9. Mieszkalnictwo i gospodarka nieruchomościami

9.1. Mieszkalnictwo

Na koniec grudnia 2008 r. w Poznaniu było 231,5 tys. mieszkań z 802,3 tys. izb, o łącznej powierzchni użytkowej 14,9 mln m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 64,2 m² i zwiększyła się o 5,3 m² w stosunku do 2000 r. Na jedno mieszkanie przypadało średnio 3,5 izby, w których zamieszkiwało średnio 2,45 osób. Ponad 80% mieszkańców mieszkało w zabudowie wielorodzinnej. Blisko połowa mieszkań (45,2%) powstała do 1970 r., 36,4% – w latach 1971-1988, a 18,4% wybudowano w latach 1989-2006. W 2008 r. oddano do użytku 3,3 tys. nowych mieszkań o powierzchni użytkowej 301,7 tys. m².

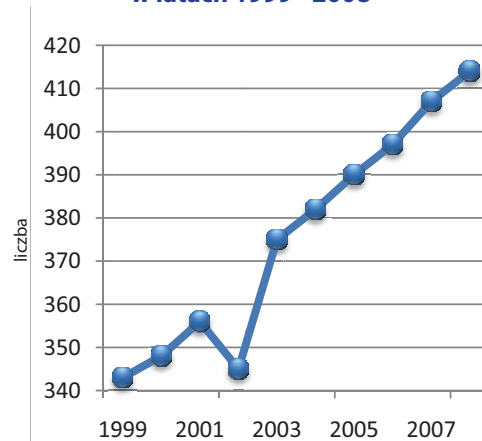
Większość zasobów mieszkaniowych należy do spółdzielni (42%) i osób fizycznych (43%). Zasoby komunalne stanowią niecałe 7,9%. Około 90% mieszkań w Poznaniu jest własnością prywatną. Znaczący wpływ na to miała prowadzona w ostatnich latach sprzedaż mieszkań komunalnych, Skarbu Państwa, spółdzielczych i zakładowych.

W prawie wszystkich mieszkaniach istnieje możliwość korzystania z wody bieżącej (99,7%), ponad 90% mieszkań jest podłączona do kanalizacji i ciepłej wody bieżącej oraz posiada łazienkę, ponad 85% korzysta z gazu sieciowego i posiada centralne ogrzewanie. Najgorsze wyposażenie techniczne posiadają mieszkania w starej substandardowej zabudowie w rejonie ulic Sowińskiego, Opolskiej oraz Krańcowej.

Postępuje dekapitalizacja zasobów powstałych przed 1945 r. (kamienice komunalne i prywatne) oraz budynków spółdzielczych wybudowanych przed 30 laty z materiałów o niskiej jakości i dużej przenikalności cieplnej. Program remontów i modernizacji kamienic komunalnych został przyspieszony po rozpoczęciu w 2004 r. realizacji przygotowanego przez Miasto projektu renowacji kamienic komunalnych, finansowanego częściowo z kredytu Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Modernizowane są także kamienice prywatne oraz budynki spółdzielcze, jednak barierą w szybkiej realizacji tych prac jest brak wystarczających środków finansowych.

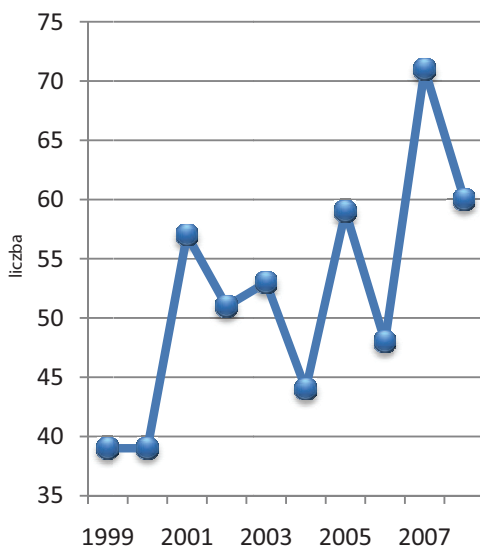

Mieszkania w Poznaniu na 1000 mieszkańców w latach 1999 - 2008

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

**Efekty mieszkaniowe w Poznaniu
na 1000 mieszkańców
w latach 1999 – 2008**

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości,
Wydział Rozwoju Miasta UMP

Szacuje się, że w Poznaniu brakuje od 17 do 20 tys. mieszkań. Miasto dysponuje terenami o powierzchni 7,2-10,7 tys. ha, które mogą zostać przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. Większymi zespołami zabudowy wielorodzinnej planuje się objąć: rejony Strzeszyna, Łaciny i Naramowic, Gospody Targowej, osiedla Maltańskiego i rejon ul. Dąbrowskiego (przekształcenie terenów przemysłowych byłej „Wiepofamy”), a jednorodzinnej – Szczepankowa, Spławia, Pokrzywna-Krzesin, Moraska, Umultowa i Radojewa oraz Strzeszyna. Potencjalne możliwości terenów inwestycyjnych powinny zaspokoić obecne potrzeby mieszkaniowe oraz stworzyć warunki do zamieszkania w Poznaniu nowych mieszkańców. Plany te mogą jednak zostać zweryfikowane po planowanym wprowadzeniu przez rząd podatku katastralnego.

Rynek inwestorów budownictwa mieszkaniowego tworzą przede wszystkim: około 40 prywatnych developerów, spółdzielnie mieszkaniowe, товариство budownictwa społecznego oraz inwestorzy indywidualni. W ostatnich latach najwięcej nowych mieszkań oddają prywatni developerzy, osoby prywatne oraz товариства budownictwa społecznego. Te grupy inwestorów pojawiły się na poznańskim rynku w połowie lat 90. Od 2000 r. przybyło 24 tys. mieszkań. Była to jednak w zdecydowanej większości oferta skierowana do mieszkańców co najmniej średniozamożnych. W Poznaniu brak jest tańszych w eksploatacji mieszkań socjalnych. Miasto nie dysponuje wystarczającą liczbą wolnych lokali mieszkalnych dla osób niebędących w stanie zapewnić ich sobie samodzielnie. Miasto Poznań realizuje od 2004 r. projekty budowy nowych mieszkań komunalnych i socjalnych (częściowo wspólnie z Fundacją Pomocy Wzajemnej „Barka”).

9.2. Gospodarka nieruchomościami

Na koniec 2008 r. Miasto Poznań posiadało ponad 34 tys. obiektów komunalnych o łącznej powierzchni 111.263 tys. m kw., (grunty komunalne stanowiły w tym 91% powierzchni). Dochody z tytułu gospodarowania mieniem Miasta wyniosły w 2008 r. 176,9 mln zł, w tym 81% stanowiły dochody uzyskane ze sprzedaży. Wartość nieruchomości miejskich wzrasta po wybudowaniu urządzeń infrastruktury technicznej, dokonaniu ich podziału oraz po niektórych zmianach ich przeznaczenia. Z tego tytułu Miasto Poznań pobiera opłaty adiacenckie oraz opłaty planistyczne. Ich wartość w 2008 r. wyniosła 7,3 mln zł.

W ramach gospodarki nieruchomościami Miasto Poznań prowadzi prace nad utworzeniem katastru miejskiego (ewidencji gruntów i budynków).

W 2008 r. podjęto prace nad opracowaniem strategii gospodarowania nieruchomościami stanowiącymi własność Miasta Poznania, w której zostanie przedstawiona długookresowa wizja gospodarowania gminnym zasobem nieruchomości.

Konkluzje strategiczne:

Poznań posiada duże zasoby mieszkaniowe o zróżnicowanym stanie technicznym.

Należy podjąć działania, aby w większym stopniu zaspokoić potrzeby mieszkaniowe mniej zamożnych.

Gospodarka nieruchomościami stanowiącymi własność miasta winna opierać się na strategii długookresowej.

10. Infrastruktura

10.1. Infrastruktura techniczna

W Poznaniu dostęp do podstawowych mediów komunalnych jest dobry. Jedynie 2% mieszkańców zamieszkuje tereny bez dostępu do miejskiej sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej. Miasto Poznań jest zaopatrywane w wodę z dwóch ujęć wodociągowych: infiltracyjnego Dębina i podziemnego Radzewice-Krajkowo o łącznej średniej wydajności 245 tys. m³ na dobę, w pełni pokrywającej zapotrzebowanie na wodę, oraz przez system wodociągowy obejmujący sieć rurociągów o długości 1,4 tys. km (w większości zbudowanych z rur żeliwnych ponad 50 lat temu i wymagających modernizacji lub wymiany), stacje uzdatniania wody, przepompownie i zbiorniki wyrównawcze. Jakość wody po uzdatnieniu jest dobra i nie odbiega od obowiązujących norm.

Poznań posiada sieć kanalizacyjną mieszaną: w części centralnej – starą sieć ogólnospławną, a w nowych rejonach – sieć typu rozdzielczego: sanitarną i deszczową, o łącznej długości 981 km (sieć ogólnospławną i sanitarną, bez deszczową). W Poznaniu do kanalizacji miejskiej jest odprowadzanych około 82% wytworzonych ścieków, pozostałe są zrzucane do zbiorników bezodpływowych. Ilość zrzucanych ścieków systematycznie spada. W 2008 r. system kanalizacji miejskiej przyjmował 92,1 tys. m³/dobę ścieków. Wszystkie ścieki są oczyszczane mechanicznie, a część także biologicznie, w dwóch podstawowych oczyszczalniach: mechaniczno-biologicznej Centralnej Oczyszczalni Ścieków (COŚ) w Koziegłowach oraz w mechanicznej²⁹ Lewobrzeżnej Oczyszczalni Ścieków (LOŚ) przy ul. Serbskiej, o łącznej przepustowości na koniec 2008 r. 139 tys. m³/dobę. Miasto Poznań ze środków unijnych realizuje projekt modernizacji i rozbudowy systemu kanalizacji w Poznaniu oraz gminie Tarnowo Podgórne, w ramach którego m.in. prowadzono modernizację i rozbudowę COŚ, a obecnie trwa modernizacja LOŚ.

Poznań korzysta z energii elektrycznej dostarczanej przez krajowy system elektroenergetyczny (w 80%) oraz 2 elektrociepłowni lokalnych (Poznań-Karolin, Poznań-Garbary). Poznański system elektroenergetyczny obejmuje 1,7 tys. stacji energetycznych wysokich i średnich napięć, ponad 2 tys. stacji transformatorowych, 14 rozdzielni sieciowych oraz ponad 5,3 tys. km linii energetycznych wysokich, średnich i niskich napięć. System obsługuje ponad 263 tys. odbiorców, którzy zużywają 1,7 TWh energii elektrycznej rocznie. Największymi odbiorcami są: przemysł (47%) oraz gospodarstwa domowe (26%). Pomimo wzrastającej liczby odbiorców energia elektryczna jest dostarczana w ilości w pełni pokrywającej zapotrzebowanie. W 2008 r. gospodarstwa domowe zużyły 490 GWh energii elektrycznej.

W mieście 89% ludności korzysta z gazu sieciowego, dostarczanego do miasta z krajowego systemu gazowniczego poprzez gazociąg wysokiego ciśnienia podłączony do magistrali Krobia – Śrem – Poznań – Piła – Szczecin w rejonie Janikowa (gaz wysokometanowy) oraz przez system urządzeń gazowniczych na terenie miasta, obejmujący 57 stacji redukcyjno-pomiarowych oraz ponad 1,2 tys. km sieci gazowniczej średniego i niskiego ciśnienia (w 40% zbudowanych z rur żeliwnych, od 50 do 100 lat temu i wymagających modernizacji lub wymiany). W pobliżu Poznania, w rejonie Kaźmierza, Murowanej Gośliny i Kiszkowa, przebiega tranzytowy gazociąg jamalski.

System dostarcza gaz ponad 215 tys. odbiorcom, wśród których ponad 97% stanowią gospodarstwa domowe, zużywające także najwięcej gazu (80%). Średnie zużycie na odbiorcę wynosi 950 m³/rok. Pomimo zwiększonego popytu na gaz sieciowy, w Poznaniu, nie występują problemy

²⁹ Z częściowym wspomaganiem chemicznym.

z jego dostawami. Problemem jest natomiast brak sieci gazowej w niektórych rejonach miasta.

W Poznaniu dominującym sposobem zaopatrzenia w ciepło jest zasilanie z miejskiej sieci ciepłowniczej (40% zapotrzebowania) oraz gaz (30% zapotrzebowania). System ciepłowniczy obejmuje dwa źródła scentralizowane: elektrociepłownię Garbary i Karolin (ponad 87%) oraz 115 kotłowni i ciepłowni lokalnych o łącznej mocy 1.050 MW, w pełni pokrywającej zapotrzebowanie, 450 km sieci ciepłowniczej (najstarsze odcinki sieci mają prawie 40 lat i wymagają remontów lub wymiany) oraz urządzenia techniczne. Największą grupę odbiorców energii ciepłowniczej stanowią gospodarstwa domowe (70% udziału w zużyciu ogółem), a wśród nich wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe. Całkowite zużycie energii ciepłowniczej dostarczanej przez miejską sieć ciepłowniczą wynosi rocznie 6,5 tys. TJ.

Od 2002 r. Poznań ma plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, opracowany wspólnie z największymi przedsiębiorstwami energetycznymi. Plan zakłada: uznanie gospodarki skojarzonej za istotny element polityki Miasta, pozwalający na obniżenie emisji CO₂ i zmniejszenie zużycia energii pierwotnej nieodnawialnej, nadanie priorytetu zaopatrzeniu w gaz (przewodowy lub płynny) na obszarach nieobjętych zasilaniem w ciepło scentralizowane, propagowanie rozwiązań prooszczędnościowych, wspieranie rozwoju źródeł energii odnawialnej (szczególnie na obszarach o małej gęstości zabudowy).

10.2. Usługi informacyjne

W Poznaniu wskaźnik telefonizacji, określający dostępność telefonii stacjonarnej, w gospodarstwach domowych wynosi 90%. Największy polski operator usług telekomunikacyjnych – Telekomunikacja Polska S.A. posiada w Poznaniu blisko 190 tys. abonentów korzystających z 230 tys. numerów.

Szacuje się, że w każdym poznańskim gospodarstwie domowym znajduje się przynajmniej jeden telefon komórkowy (na 100 gospodarstw domowych przypada 166 telefonów komórkowych). W mieście znajdują się węzły dostępowe wszystkich operatorów sieci komórkowych działających w Polsce. Na poznańskim rynku działają także operatorzy telekomunikacyjni wykorzystujący fale radiowe poprzez naziemną i/lub satelitarną sieć stacji nadawczo-odbiorczych, świadcząc nie tylko usługi radiotelefonii przywoławczej i przenośnej, ale także coraz częściej stacjonarnej.

Szacuje się, że w Poznaniu 3/4 gospodarstw domowych posiada w domu komputer, w tym ponad połowa gospodarstw domowych przynajmniej jeden komputer z dostępem do Internetu. Z sieci internetowej korzysta ponad 70% osób używających komputer oraz ponad 90% firm. Głównymi barierami w szerokim wykorzystywaniu Internetu przez mieszkańców i część firm są zbyt wysokie koszty sprzętu komputerowego, oprogramowania i usług dostępowych. Jedynie ok. 20% gospodarstw domowych korzysta z szerokopasmowego dostępu do sieci internetowej. Do grupy podlegającej w największym stopniu tzw. „wykluczeniu cyfrowemu”, czyli pozbawionej korzyści płynących z rozwoju nowych technologii informacyjnych, należą niezamożni emeryci i renciści a także osoby biernie zawodowo i bezrobotne. Wysokie koszty sprzętu, przy jednoczesnym szybkim postępie technologicznym, powodują, że większość sprzętu komputerowego wykorzystywanego przez gospodarstwa domowe i część firm jest przestarzała. Przeciwdziałając temu zjawisku, od 2004 r. miasto realizuje program PIAP-ów (publicznych, bezpłatnych punktów dostępu do Internetu).

Poznań jest znaczącym ośrodkiem komputerowo-sieciowym. W Poznaniu od 1993 r. działa jedno z największych w Polsce, centrum kom-

Konkluzje strategiczne:

Poznań dysponuje dobrą infrastrukturą techniczną w zakresie mediów komunalnych oraz usług informacyjnych.

Wyzwaniem dla miasta jest zapewnienie mieszkańcom powszechnego dostępu do Internetu oraz realizacja projektów mających na celu przeciwdziałanie tzw. wykluczeniu cyfrowemu.

puterowe – Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS) będące operatorem ogólnopolskiej szerokopasmowej sieci światłowodowej PIONIER oraz miejskiej sieci komputerowej POZMAN, zbudowanej w technologii światłowodowej szkieletowej o długości ponad 200 km i obejmującej obszar prawie całego Poznania. Korzysta z niej środowisko naukowo-badawcze, administracja oraz wiele przedsiębiorstw. Sieć POZMAN jest także bazą do budowania systemu zaawansowanych usług cyfrowych dla mieszkańców miasta, m.in.: Miejskiego Informatora Multimedialnego, Polskiego Portalu Edukacyjnego czy Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej (WBC) – pierwszej biblioteki cyfrowej w Polsce.

Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe uczestniczy w blisko 40 projektach unijnych (w pięciu z nich: GridLab, RINGrid, Phosphorus, Porta Optima, DORII, EuropeanaLocal jest koordynatorem).

Poznań jest również pionierem w realizacji e-usług. Urząd Miasta Poznania uzyskał szereg prestiżowych nagród za świadczenie profesjonalnych usług w dziedzinie e-administracji.

11. Transport i komunikacja

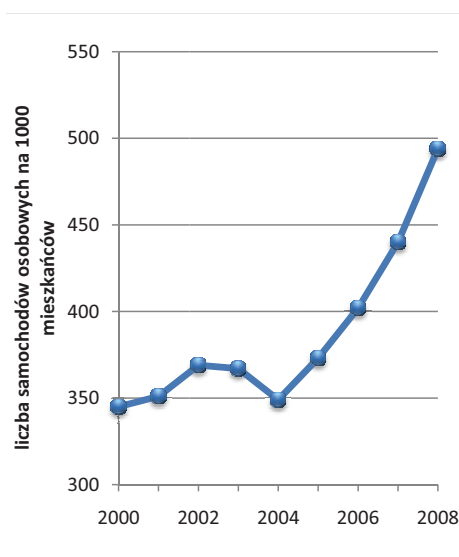
11.1. Transport

Poznań stanowi ważny węzeł dróg o znaczeniu międzyregionalnym i międzynarodowym, w tym tras kolejowych: E-20 z Brukseli do Terespoła i E-59 ze Świnoujścia do Ostrawy oraz dróg krajowych nr 2 Świecko-Terespol, nr 5 Lubawka-Świecie, nr 11 Kołobrzeg-Bytom. Przez Poznań przebiega odcinek autostrady A2 ze Strykowa k. Łodzi do Nowego Tomyśla (z 13,3 km obwodnicą autostradową w południowej części miasta), która do 2012 roku, po zakończeniu budowanego odcinka do Świecka, umożliwi bezpośrednie połączenie Poznania z siecią autostrad europejskich. Prowadzone są prace zmierzające do usprawnienia transportu drogowego i kolejowego oraz dalszego umocnienia pozycji Poznania jako ważnego ośrodka transportu, jak m.in.: zakończona modernizacja trasy kolejowej E-20 z Warszawy do Kunowic oraz Poznańskiego Węzła Kolejowego³⁰ czy rozpoczęta budowa zachodniej obwodnicy Poznania oraz przygotowania do budowy jej wschodniej części. Planowana także jest budowa Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego PKP oraz nowego dworca autobusowego komunikacji międzynarodowej i miastowej.

Dostępność komunikacyjną miasta ułatwia międzynarodowe lotnisko regionalne Ławica posiadające nowoczesne terminale: pasażerski i cargo, spełniające wszystkie standardy unijne. Lotnisko zapewnia regularne połączenia z 21 miastami europejskimi, w tym z największymi metropoliami, takimi jak: Londyn, Paryż, Rzym, Frankfurt nad Menem czy Monachium oraz z 3 miastami polskimi: Warszawą, Krakowem i Bydgoszczą. Rocznie korzysta z niego ponad milion pasażerów (w 2008 r. – 1,3 mln). Na koniec 2008 r. Poznań posiadał 118 międzynarodowych oraz 42 krajowe regularne połączenia lotnicze tygodniowo. Najwięcej pasażerów wybierało połączenie z Londynem, Monachium oraz Warszawą. Ruch lotniczy wyniósł 23,6 tys. samolotów, w tym 7,4 tys. przylotów i odlotów samolotów General Aviation oraz 2,2 tys. samolotów w ruchu czarterowym. Linie lotnicze przewiozły 2,7 tys. ton towarów.

Według prognoz w 2012 r. Port Lotniczy „Ławica” będzie odprawiać 3 mln pasażerów. Plany rozwoju portu lotniczego zakładają rozbudowę terminalu pasażerskiego oraz infrastruktury lotniskowej, a docelowo budowę

Wskaźnik motoryzacji w Poznaniu w latach 2000 - 2008

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

³⁰ Inwestycje były realizowane przy udziale środków unijnych.